

Oana CENAC

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România

REPERE CULTURALE POSTBELICE ÎN PRESA BĂCĂUANĂ

Revista social-culturală „Ateneu” a fost înființată în anul 1925 de către George Bacovia și Grigore Tăbăcaru, dar, din motive financiare, această primă serie a avut o existență de doar un an de zile. După aproape patru decenii, mai exact în 1964, un grup inimos de scriitori băcăuani, reuniți în jurul lui Radu Cârneli, au reușit să convingă autoritățile locale să aprobe reînființarea revistei al cărei număr pilot apare pe 22 august 1964. În prezent, revista este editată de către Consiliul Județean Bacău și apare în zece ediții, cu două numere duble (iulie-august și noiembrie – decembrie). În decursul anilor, în paginile revistei au publicat: Sergiu Adam, Nicolae Manolescu, Constantin Călin, Vasile Sporici (Vlad Sorianu), Alexandru Ștefănescu, Constatin Ciopraga, Alexandru Piru, Laurențiu Ulici, Ovidiu Genaru, George Genoiu, George Bălăiță, Mihai Sabin alături de alți mulți intelectuali ai epocii care au marcat cultura românească postbelică.

Articolul nostru face o radiografie obiectivă și sintetică a unor articole publicate în numerele din anul 1968, cu intenția mărturisită de a surprinde modul în care fenomenul cultural românesc, în special cel literar, se reflectă într-una dintre cele mai cunoscute publicații de cultură ale epocii – revista „Ateneu”.

Genoveva Pogorilovschi semnează articolul *Ipostaze psihologice ale ethosului românesc*, în care abordează problema înstrăinării ca „trăire afectivă intensă, comună oricărei organizații psihice superioare”. Semnalând frecvența cu care apare acest laitmotiv „în toate formele de viață ale poporului nostru”, autoarea ajunge la concluzia că „această atitudine este o trăsătură specifică, particulară a psihologiei poporului roman.” Demersul este centrat pe câteva argumente empirice:

„Dorul, termen netraductibil în alte limbi, ca expresie a stăpânirii nedefinite de singurătate și incompletitudine a spiritului românesc (doina); cucul[...]simbolizează în general înstrăinarea pribeagă; cântecele de înstrăinare constituie un capitol nelipsit din orice antologie folclorică; Miorița[...]are drept erou principal [...] un străin; Eminescu [...] a exprimat în *Luceafărul* starea de izolare și incompatibilitate a geniului cu efemerul; poporul însuși, secole întregi

din istorie, până la instaurarea socialismului, s-a simțit înstrăinat, surghiunit în propria țară, s-a retras din istorie pentru a rămâne în istorie”.

După o analiză amănunțită a celor șase coordonate, autoarea concluzionează:

„Înstrăinarea aceasta, devenită din fapt exterior atitudine afectivă persistentă, a generat în mod necesar și corolarul său: optimismul robust, sociabilitatea și ospitalitatea atât de renumită a poporului nostru, umorul și vivacitatea extraordinară care răzbate din toate manifestările lui de viață. E o relație dialectică între acești doi poli ai spiritului nostru național. A-i considera izolat, a exalta cu preponderență melancolia și înstrăinarea, sau dimpotrivă, atitudinea stenică de încredere și optimism, înseamnă [...] o abordare simplistă și superficială a realității”.

În rubrica *Din trecutul presei băcăuane*, Constantin Prangati prezintă două publicații locale: prima dintre ele este „Carligulu” al cărei „unic număr a fost tipărit la Bacău și poartă data de 10 iunie 1873”. Ziarul „s-a făcut purtătorul de cuvânt al forțelor antimonarhice din județ, satirizând și criticând acțiunile politice întreprinse pe plan extern de către regale Carol I și miniștri săi Boerescu și Mavrogheni”; această atitudine a determinat „suspendarea ziarului și pedepsirea îndrăznețului colectiv de redacție.” Cel de-al doilea ziar prezentat este „Moldova” care

„se înscrie în istoria presei băcăuane de la sfârșitul secolului al XIX-lea ca o publicație democratică, de o largă răspândire în rândul populației orășenești și țărănești din județele Bacău, Roman și Neamț.”

Popularitatea publicației, consideră autorul articolului, se datorează conținutului articolelor în care apar „idei noi, generate de influența mișcării muncitorești și socialiste”, scopul „Moldovei” fiind de „a educa populația rurală, de a face o școală politică clasei până acum desconsiderată, pregătind-o a-și cunoaște drepturile și puterea”.

Cronica literară este susținută de Vlad Sorianu care semnalează două apariții: prima dintre acestea este volumul lui Romulus Vulpescu *Exerciții de stil* (Editura pentru Literatură, 1967), o carte care „devine mai mult decât un argument, dovedindu-se caleidoscopul unei conștiințe neliniștite, mereu în căutarea adevărului ultim”. Cea de-a doua lucrare este romanul *Paranteze* (Editura Tineretului, 1967), semnat de Teofil Bușecan: „Romanul scriitorului clujean se citește cu plăcere nu numai pentru cursivitatea narațiunii, ci mai ales pentru ceea ce aș numi un acut simț al evenimentului istoric. [...] Impresionează în acest roman intereseul autorului pentru problemele

formării conștiinței colective a unei generații”. Totuși, cronicarul e de părere că „un plus de subtilitate, de acuitate ideatică și psihologică ar fi contribuit la cristalizarea unei imagini mai complexe și poate mai... optimiste, deci mai autentice asupra perspectivelor uluitoare pe care le aveau tinerii și uneori superficialii săi eroi. Altfel, o carte pasionantă”.

În *Confruntări critice*, Vlad Sorianu analizează fenomenul cultural și literar, construindu-și demonstrația pe următoarele coordonate: 1. Estetică și alienare; 2. Criza literaturii contemporane este „anti-intelectualismul?”; 3. Comunicare și rațiune; 4. „Tristețea nonconformismului?”. Finalul articolului cuprinde concluzia demersului auctorial prin care „se străduiește să exprime necesitatea ca îndemnul la sondarea resurselor de primitivism, arhaism și frustete spirituală, ca suspiciunea față de raționalismul discursiv și sterilizant – când e totalitar – să nu determine iluzia că intentăm un proces culturii și spiritualității în critică, sau că vom fi de acord cu punctul de vedere, conform căruia apariția unei științe despre artă, a esteticii, înseamnă degradarea artei”. La cele menționate, se mai adaugă

„un alt pericol inevitabil, pe care – fiind conștienți de el – îl putem cel puțin limita: este vorba de posibilitatea ca în curând să începem a căuta în prozele tinerilor noștri scriitori mituri, spaime, angoase, arhetipuri, structuri abisale etc. Se vor încerca cu propriile degete răni demult cicatrizate, se vor reconstitui – firește mai rapid și uneori caricatural – cu propriile puteri experiențe care ar fi putut lipsi, pentru a ajunge *la zi*, și apoi...totul va reintra în normal”.

În *Posibilitatea poeziei*, Laurențiu Ciobanu își propune „să delimiteze căile și direcțiile, liniile de forță care antrenează cele mai vitale expresii ale tinerii poezii românești în momentul de față.” Sunt amintiți aici Nichita Stănescu, Ion Alexandru, Mircea Ciobanu, Leonid Dimov, Grigore Arbore, Miron Chiropol, Adi Cusin, Virgil Mazilescu, Daniel Lascu și Steliana Delia Beiu. Finalul articolului laudă intențiile onorabile ale tinerilor scriitori și valorile spre care aceștia aspiră:

„Ceea ce mi se pare demn de laudă este orientarea tot mai sigură a tinerilor poeți români către valorile cele mai profunde ale culturii, încercarea lor de a restabili contactul cu acestea, fără complexe, fără șabloane și etichete denivelatoare, cu răspunderea esențială de a sărbători nunțile necesare ale gândului, de a făuri o existență ideală, martor viu al trecerii noastre reale pe sub arcu timpului”.

Semnaland o „așa-zisă criză a prozei” despre care „s-a vorbit cu destulă frecvență în ultima vreme”, Constantin Cubleşan semnează articolul *Prejudecăți tematice* în care analizează producțiile literare epice, „fără a face

un bilanț” al acestora, dar cu intenția certă de „a fi notat două sau trei dintre «motivele» care mi-au reținut îndeosebi atenția în urma atâtor cărți de proză pe care le-am parcurs”.

Mircea Popa schițează portretul lui Nicolae Davidescu, poetul, cel care s-a impus

„în memoria cititorului de poezie cu înverșunata campanie din primele două decenii ale secolului al XX-lea dusă împotriva sămănătorismului, pentru impunerea și reabilitarea simbolismului românesc. [...] Promotor al unei poezii bazate pe tehnica sugestiei și a simbolului, N. Davidescu a trebuit să coboare în arenă pentru a o apăra, a învățat să lupte cu armele fine ale polemicii și criticii, fiind în același timp un bun cunoscător și un rafinat cititor al literaturii străine, și în special al celei franceze”.

Rubrica *Breviar critic* cuprinde articolul Despre literatura revelionului, semnat de Ioana Parava care realizează o analiză a „paginilor speciale ale revistelor noastre literare și culturale, închinată evenimentului”. Acestea „pot constitui un veritabil barometru al pasiunilor și simpatiilor [...] care au alimentat din belșug viața noastră literară în timpul unui an.” Aspectele semnalate sunt grupate în opt puncte centrale care „ni s-au părut caracteristice pentru literatura de revelion. Ele nu epuizează problema, fapt pe care nici nu ni-l propunem”.

D.D. Șoitu semnează articolul *Anton Holban profesor la Galați* în care evocă „o latură mai puțin cunoscută a bogatei personalități a aceluia care a fost scriitorul și profesorul Anton Hoban”, care

„aproape 22 de ani a deținut catedra de limba franceză la Liceul de băieți V. Alecsandri din Galați. (...) Neobosit în activitatea de la catedră, Anton Holban va fi în același timp un neobosit activist în viața cultural-artistică a orașului. Lector la *Universitatea populară* (înființată încă din 1913), Anton Holban atrage atenția unui larg public prin expunerile erudite pe teme de artă, literatură sau istoria culturii”.

Cu prilejul celebrării a 130 de ani de la nașterea lui B.P. Hasdeu, Mihai Rachieru elogiază activitatea de arhivar a cunoscutului lingvist:

„Bogdan Petriceicu Hasdeu este recunoscut în rândurile oamenilor de știință din țara noastră mai mult pentru activitatea desfășurată în domeniul istoriei, limbii, folclorului și literaturii, și mai puțin pentru cea din domeniul arhivisticii.[...] Continuând tradiția marilor cărturari ai veacului trecut [...] B.P. Hasdeu s-a străduit să transforme Arhivele țării într-o instituție de cultură pentru scrierea istoriei pe baza izvoarelor documentare. [...] B.P. Hasdeu a conturat prin munca

sa preocupările științifice ale arhiviștilor de mai târziu, oferind un model de felul cum trebuie scrisă istoria unui popor pe bază de documente”.

Constantin Călin semnează cronică literară la

„recentele *Întâmplări din noaptea soarelui de lapte*, o reală eflorescență lirică. Încordarea nuvelistului care relevă cu patimă satirică situații a dispărut, s-a produs o destindere, o relaxare, deși nu în toate compartimentele sufletului. *Întâmplări din noaptea soarelui de lapte* e o încântătoare reverie, comparabilă cu *Peripețiile Alisei în Țara Minunilor* și cu *Dumbrava minunată*, opere excelente ale direcției fantastice din cadrul literaturii pentru copii, ale [...] trăirii imaginare a reminiscențelor din lectura cărților cu poze sau a basmelor, sub sugestia unui decor feeric”.

Concluzionând, recenzentul observă că *Întâmplări din noaptea soarelui de lapte* (Editura Tineretului, 1967) este nu numai „o carte cu haz, dar și o carte substanțială, cu un scop demonstrativ foarte clar”.

A doua cronică este semnată de George Genoiu care face o analiză a piesei *Patimi* de Paul Everac,

„una dintre puținele texte dramatice originale din ultimele două decenii, care te invită la reflecții. [...] Meritul dramaturgului Paul Everac constă în faptul că a izbutit o scriere dramatică cu profunde implicații filozofice, inspirate chiar din *Spațiul mioritic* (Lucian Blaga)”.

Demersul cronicarului nu vizează o analiză amănunțită a piesei, ci, strict, două aspecte pe care, de altfel, le și mărturisește:

„Eu nu mi-am propus să discut decât implicația social-filozofică din această dramă contemporană și să definesc câteva dintre valențele autohtone ale unui personaj inedit, exprimându-mi credința că și alte reviste vor stabili noi unghiuri de vedere cu privire la piesa *Patimi*, lucrare ce merită să fie amplu dezbătută și recomandată teatrelor de peste hotare ca o lucrare profund românească”.

Ultima cronică, cuprinsă în această rubrică, aparține lui Vlad Sorianu și analizează proza *Sfinții se vând cu bucata* (Editura pentru Literatură, 1967) de Corneliu Buzinschi. Încercând să decodifice metafora titlului, cronicarul notează:

„*Sfinții care se vând cu bucata* – metaforă sugerată meșterului Panait de îndeletnicirea grotescă a unui olar în iarmaroc - sunt de fapt crâmpiele din viața lui, pe care le irosește într-o existență a automatismelor, lipsită de sensuri plene. În locul unei viziuni integrale, capabile a cuprinde trăirea în ansamblu și a-i desluși astfel rosturile, meșterul [...] își duce viața fragmentar, vegetativ, asemenea celor care[...]au renunțat la strădania autodepășirii”.

Plasând-o în ansamblul operei autorului, cronicarul apreciază cartea ca fiind „cu certitudine superioară primelor două volume ale lui Buzinschi: *Secvențe dintr-o margine de lume* și mai ales *Strigătul*”.

În numerele din lunile ianuarie, februarie și martie ale anului 1968, se publică **poezie** (semnată de Lucian Valea, Marcel Mureșanu, Ion Grezia, Constantin Dracsin, Maria Petra, Octavian Voicu, Ion Murgeanu, Aurel Butnaru, Haralambie Țugui, Al. Andrițoiu, Ovidiu Genaru, Ion Roșu) și **proză** (*O întâmplare neplăcută*, fragment din romanul *Atrium* de Norman Manea; *Spre Sulina, scrisori din vilegiatură*, de Dumitru Dinulescu, *Drumuri*, de Gheorghe Movil; fragmentul *Preludiu* de Alexandru Popovici). Totodată, se publică fragmente din *Fantomas* de Pierre Souvestre - Marcel Allain, în traducerea lui Florin Gheuca și din *Cei goi și cei morți*, de Norman Mailer, în tălmăcirea lui Vintilă Corbul, cu o scurtă prezentare semnată de D. Alistar. În traducerea lui Ion Caraion, se publică **poezie franceză contemporană**, semnată de Yves Bonnefoy, René Char, Georges Emmanuel Clancier, Pierre Emmanuel, Jean Follain, Pierre Jean Jouve, Raymond Queneau și Jean-Claude Renard. **Proza străină** din acest număr este ilustrată cu un fragment din romanul *Omul de tinichea* de Gunther Grass, în traducerea Rodică Demian și a Sînzianei Pop.

BIBLIOGRAFIE:

„Ateneu”, An V nr. 1 (42). Revistă de cultură editată de Comitetul județean pentru cultură și artă Bacău; format tipografic: A 3, 20 pagini; apare lunar; Comitetul de redacție: Iulian Antonescu, George Bălăiță, Constantin Călin (redactor-șef adjunct), Radu Cârneli (redactor-șef), Ovidiu Genaru, George Genoiu (secretar general de redacție), Dumitru Mitulescu, Gheorghe Popovici, Ioanid Romanescu, Mihail Sabin, Vasile Sporici; prezentare grafică: Cicerone Cernegura.

POST-WAR CULTURAL LIFE REFLECTED IN THE LITERARY JOURNAL „ATENEU” FROM BACĂU

Abstract: Our article is based on a thorough research conducted on the Romanian literary life belonging to the post-war period, with a special interest on the articles published in the literary journal „Ateneu”, during 1968.

Keywords: *Ateneu, ideology, culture, literature.*

Oana CENAC

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România

VIAȚA CULTURALĂ ROMÂNEASCĂ ȘI REFLECTAREA EI ÎN PRESA TRANSILVĂNEANĂ (I)

Concepută în descendența revistelor „Dacia literară ” și „Tribuna”, „Vatra” a luat ființă la București, pe data de 1 ianuarie 1894, având o apariție bilunară și fiind condusă de Ion Luca Caragiale, George Coșbuc și Ioan Slavici. Deși revista se tipărea la București, publicul țintă era, predominant, din Ardeal. Seria nouă, mureșeană, apare începând cu 1971, printre fondatorii săi fiind scriitorii Dan Culcer, Romulus Guga și Mihai Sin.

Revista a fost condusă de poetul, romancierul și dramaturgul Romulus Guga, iar după moartea sa de criticul și istoricul literar Cornel Moraru, în prezent director onorific. Printre membrii primei echipe redacționale se aflau ziariști din presa cotidiană locală sau centrală (Ion Calion-Caloi, Cornel Pogăceanu, Atanasie Popa), istoricul literar Serafim Duicu, poetul și sculptorul Gavril Ședran (pseudonimul lui Gavril Gh. Pop), graficienii (Ion Petru Pop, Radu Ceontea). Printre colaboratorii permanenți, se numără istoriograful Grigore Ploșteanu, biologii acad. Alexandru Pora și Bogdan Stugren, lingvistul Alexandru Toșa, sociologul Andrei Roth.

După moartea lui Romulus Guga, în 1983, conducerea revistei va fi preluată de Cornel Moraru, în același an fiind angajat în redacție și Nicolae Băciuț, fost redactor la revista studentească de cultură „Echinox”, care s-a stabilit la Târgu-Mureș. După emigrarea Mariei Mailat, acesta va prelua aproape un deceniu rubrica *Vatra dialog*, una dintre cele mai prestigioase din sumarul revistei.

După 1990, colectivului redacțional i se alătură criticii Al. Cistelean (redactor-șef adjunct, între 1993-2007), Virgil Podoabă, Aurel Pantea, Nicoleta Sălcudeanu, Iulian Boldea, prozatorul Alexandru Vlad. În 1995, la sărbătorirea centenarului, revista abandonează formatul A3 (între 16 și 32 de pagini) în favoarea lui A4 (96 pagini).

În prezent, revista este editată de Consiliul Județean Mureș, cu sprijinul Ministerului Culturii și Cultelor.

Articolul nostru face o radiografie obiectivă și sintetică a unor articole publicate în anul 1978, cu intenția mărturisită de a surprinde modul în care

fenomenul cultural românesc, în special cel literar, se reflectă într-una dintre cele mai cunoscute publicații de cultură ale epocii.

La rubrica *Eminesciana*, Serafim Duicu trece în revistă cele mai solide contribuții la cunoașterea operei și personalității lui Eminescu, despre care afirmă că este „pentru cultura noastră de astăzi un punct de reper, o permanență și o oglindă. Eminescu este o instituție națională”. Sunt amintite ediția eminesciană inițiată de Perpessicius, colecția „Eminesciana” (coordonator Mihai Drăgan) de la Editura Junimea din Iași, albumul „Mihai Eminescu” (Constantin-Liviu Rusu și A.Petrescu-Vicoveanu), publicația *Caietele „Mihai Eminescu”* (coordonator Marin Bucur). Consemnarea, „cu satisfacție”, a acestor pași spre cunoașterea poetului, este urmată de o serie de sugestii în aceeași direcție: înființarea unui *Institut „Eminescu”*, „dotat cu o echipă de eminescologi pasionați și serioși”, care, între altele, ar realiza, „pe măsura epocii noastre, un *Corpus național eminescian*, serie de 20-30 de volume masive în care să se republice, sistematic și cu rigoare științifică, tot ce s-a scris despre poet în presa românească și străină, în volume de diverse «cercetări», în tomuri ocazionale, plus în volumele special consacrate vieții și operei poetului”. Serafim Duicu apreciază că cel mai aproape de realizarea *Corpusului național eminescian* este Editura Junimea prin colecția sa „Eminesciana”, în care au apărut poeziile poetului, studiile eminesciene semnate de Ibrăileanu, Vianu, Dragomirescu, V. Gherasim, Gr. Scorpan, Gh. Bulgăr, *Viața... lui Călinescu*, precum și două volume vizând preocuparea străinilor pentru poetul nostru: *Eminescu în critica italiană*, volum antologic, și Alain Guillerrou, *Geneza interioară a poeziilor lui Eminescu*. Ultimele două volume sunt prezentate critic și în detaliu, subliniindu-se semnificația prezenței lui Eminescu în critica europeană.

Dumitru Mureșan conturează, în eseu *Focurile sacre*, „unitatea de ton și concepție a liricii” lui Aurel Rău, „atrăgându-ne atenția asupra resurselor ei potențiale”. De la volumul de debut, *Focurile sacre* (ESPLA, 1956), la volumele ce l-au urmat: *Unde apele vorbesc cu pământul* (Ed. Tineretului, 1961), *Stampe* (1964), *Turn cu ceas* (Ed. Dacia, 1971), *Zei asediați* (Ed. Albatros, 1972), *Micropoeme* (Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1975) și *Cuvinte deasupra vămii* (1976),

„în bună măsură, poezia lui Aurel Rău are aspectul unei straboniene geografii lirice, constituită treptat, [...] prin transformarea călătoriei în mijlocul predilect de cunoaștere, descoperire și defrișare a lumii, prin conturarea unei hărți proprii a teritoriilor deja cunoscute, [...] noutatea poeziei decurgând cu necesitate din însăși înnoirea înfățișărilor aparent neschimbate ale întregii lumi”.

Tereza Periș Chereji, într-un scurt articol –*Teatrul politic*, atrage atenția asupra unei cărți semnate de Margareta Andreescu, *Teatrul proletar din România* (Ed. Meridiane, 1977), în a cărei primă parte autoarea urmărește acțiunile literar-teatrale din cadrul cercurilor socialiste și al cluburilor muncitorești până la 1944 (printre susținători și animatori fiind amintiți

„tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Petrescu [Ceaușescu], care la o manifestare artistică ce a avut loc în 22 aprilie 1939 la sediul breslelor de îmbrăcăminte și pielărie din strada Uranus, au luat parte nu doar ca spectatori, ci și ca interpreți. Astfel utecistul Nicolae Ceaușescu – ne informează autoarea – a recitat *Pădurea tânără și verde* de George Coșbuc, iar utecista Elena Petrescu [Ceaușescu] a recitat poezia *Sufletul Anei* de Liviu Deleanu”;

în partea a doua a volumului este prezentat repertoriul teatrului politic și agitatoric (Hauptmann, Caragiale, Gogol, Gorki, Maiakovski, Čapek etc). Cartea este apreciată pentru că „iluminează, cu întinsă și onestă documentare, o formă pe nedrept neglijată a evoluției teatrului românesc din veacul nostru”.

Dan Culcer semnează, la rubrica *Cronica literară*, articolul *Apologuri*, în care comentează cartea lui Marin Preda, *Viața ca o pradă* (Ed. Albatros, 1977), ce oferă cititorului o „memorialistică travestită” a cărei calitate esențială este

„de a nu ne impune concluzii gata formulate sub formă de slogane, ci, mai ales, întrebări și situații dramatice care explică, măcar în parte, aventura unei conștiințe și conștiința unei epoci care începe să devină, ireversibil, istorie”.

La rubrica *Hic sunt leones*, Silvia Udrea scrie despre prodigioasa activitate eseistică a poetului *Alexandru Philippide*, izvorâtă din puterea sa de admirație (definită de scriitor drept „înțelegere, meditare, devotament, rațiune”), sprijinită pe „temeinicie în cultură”. Apreciind că „scriitorul receptiv la cărțile altora se poate pronunța uneori cu mai multă degajare, liber de prejudecățile criticului”, Silvia Udrea constată că

„Alexandru Philippide a fost, în perioada interbelică, un observator sagace și un comentator avizat al romanului autohton și european.[...]Apreciind ecloziunea romanului interbelic, n-a evitat să-și exprime rezerva față de proustianismul improvizat al unora, față de «sibaritismul procedeeleor învățate pe dinafară», pledând pentru efortul de concentrare și substanțializare în proza românească și împotriva supreproducției grăbite. Nu o dată a ironizat mania pitorescului facil, «ciobănișmul literar», calofilia, fiind serioase impedimente în răspândirea literaturii române peste hotare. Or, tocmai această răspândire probează în bună parte valoarea unei literaturi”.

La rubrica *Opinii*, pe tema *Critica tânără*, Dan Culcer semnează articolul *Despre istoricizarea ideilor și limbajului în critică*. Constantând absența unei istorii a literaturii românești postbelice, autorul întreprinde observarea activității de cronicar literar a lui D. Micu, reprezentativ pentru generația criticilor postbelici, și descoperă, în

„perisabilitatea majoră a textelor despre care scrie [...] primitivismul limbajului critic și al metodei [...] schema ideologică și estetică, adesea vulgarizatoare, prin filtrul căreia este trecută materia cărții”,

cauzele eșecului parțial al scrierii unei istorii a literaturii contemporane; întreaga demonstrație este susținută cu citate care probează

„gradul de istoricizare a ideilor și stilului criticii. [...] Pe acest fond, scrierea unei istorii a literaturii românești postbelice ar fi poate prilejul nimerit al unor revizuri substanțiale ale valorilor, în spiritul celor încercate (cu rezultate diferite și după metode diferite) de Al. Piru, Eugen Simion, Ion Negoitescu, Mircea Iorgulescu sau Marian Popa”

și ar trebui să fie conturate

„prioritățile, tendințele, influențele, grupările, dominantele tematice, evoluția structurilor narative, inovațiile stilistice sau compoziționale etc”.

Anton Cosma semnează articolul *Proza lui Laurențiu Fulga*, cu privire specială asupra romanului *Fascinația* (Ed. Eminescu, 1977). Se face observația că

„ultimele romane și nuvele ale lui Laurențiu Fulga propun, în felurite ipostaze, o singură situație umană, aceea al cărei simbol mitologic este Orfeu obligat să înfrunte infernul pentru a o regăsi pe Euridice. Fie că infernul este războiul, în *Alexandra și infernul* (Ed. Militară, 1966), sau moartea iubitei (în *Moartea lui Orfeu*, Ed. Eminescu, 1970), fie că el ia uneori înfățișarea vieții însăși și a istoriei (*Fascinația*)”.

Criticul consideră că

„adevărata problemă a prozei lui Laurențiu Fulga nu e aceea îndeobște considerată, a dihotomiei Eros - Thanatos, ci aceea a necesității Purgatoriului, a confutării obligatorii a individului aflat în căutarea idealului cu Infernul, singurul care dă prețul acestui ideal. Iar acest Infern nu e atât moartea, cât viața, cu labirintul inextricabil modelat de întâmplare și de istorie [...], căci Laurențiu Fulga își privește personajele printr-un dublu filtru, arhetipal și subiectual, situația arhetipică sprijinindu-se pe o atent și amănunțit construită motivare psihologică”.

Cronica literară a lui Dumitru Mureșan la volumul semnat de Florin Mugur, *Piatra palidă* (Ed. Cartea Românească, 1977), evidențiază

„sentimentul compasiunii [care] se afirmă în poezia poetului odată cu sentimentul, de natură estetică, al sublimului. Orientarea atenției către universul cotidian cel mai banal cu puțință vădește o clară intenționalitate artistică. [...] De aceea emblema poeziei lui Florin Mugur este «fata palidă», simbolul poetic al prezenței umane care trece neobservată, și care devine vizibilă numai în măsura în care îi descifrăm umanitatea.”

Ioan Simuț este preocupat de succesul la public al poeziei lui Adrian Păunescu din volumul *Pământul deocamdată* (Ed. Eminescu, 1977). Lăsând la o parte motivele exterioare, ale sociologiei literaturii, criticul le caută pe cele din „interiorul acestei poezii”, analiza conținutului dezvălind că „poetul se întâlnește și face impact pe suprafața cea mai largă cu publicul său, cu omul mijlociu, [printr-un] motiv liric tipic păunescian: necazul” sub diversele sale aspecte, dar și capacitatea mobilizatoare, militantismul versurilor și abordarea „influentului lirism patriotic acaparant”. Ca o concluzie a analizei întreprinse, Ioan Simuț spune:

„Adrian Păunescu are multe din calitățile necesare pentru a scrie un roman în versuri: ușurința versificării, imaginație fabulatoare, percepția caracterelor timpului nostru, cunoașterea mediilor, infinită dispoziție verbală, știința dialogului, invenție epică, darul analizelor, realism critic, lirism viguros. Dar specia e încă deficitară”.

Serafim Duicu afirmă, în articolul *Un Bacovia „altfel”*, că masivul eseu interpretativ al lui Ion Caraion, *Bacovia. Sfârșitul continuu* (Ed. Cartea Românească, 1977), „face inutilă și caducă cea mai mare parte a bibliografiei bacoviene [...]”. Este unul din cele mai incitante demersuri din critica română contemporană”. Premisa esențială a eseului lui Caraion este că poetul Bacovia și-a creat

„o «mască» meditativ-sumbră, de efect retoric. Cultivată prin exercițiu, conștient sau nu, «masca» devine natură. Simulate la început, reluările afectat depresive devin fel de a fi și de aici dominanța stărilor epuizante, a agoniilor fără liman, care, asociate și obsesiei morții, dau senzația unui «sfârșit continuu»”.

Serafim Duicu constată că

„în acest eseu nu e vorba numai de poetul Bacovia, ci și de poetul Ion Caraion, un poet în postură de teoretician al poeziei, al uneltelor și mecanismului acesteia.

De aceea demersul critic din acest eseu e lipsit de rigoarea și liniștea, uneori cam plicticoase, ale unui eseu scris de un *numaicritic*".

În paginile revistei „Vatra”, semnează **poezie** (Gavril Rusu, Dumitru pricop, George Petrovai, Valebtin Borda, Valeriu Sivan, Mircea Duca, Adrian Frățilă, Ion Faităr, Mihai Adrian Eres, Iulian Negrilă, Tudor Balteș), **proză** (Mihai Sin) și teatru (Radu Stanca, D.R.Popescu).

BIBLIOGRAFIE:

„Vatra”, An VIII, 1978. Revistă social-culturală editată de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Mureș, serie nouă (1971), Târgu-Mureș, 16 pagini. Directori fondatori: I. Slavici, I.L. Caragiale, G. Coșbuc (1894), Colegiul redacțional: Romulus Guga (redactor-șef), Dan Culcer, Serafim Duicu, Dumitru Mureșan, Atansie Popa (secretar responsabil de redacție), Ioan Radin, Mihai Sin.

ROMANIAN CULTURAL LIFE AND ITS REFLECTION IN THE TRANSYLVANIAN JOURNALS (I)

Abstract: The present paper aims at analysing the Romanian literary life from the post-war period, starting from the analysis of the articles published in the literary journal „Vatra”, during 1978.

Keywords: *Vatra, ideology, culture, literature.*